

TÖRTÉNELMÜNKET NEM VÁLASZTJUK

Tisztelt hölgyeim és uraim, kolléganőim és kollégáim, kedves barátaim, nagy megtiszteltetés számomra, és elégedettséggel tölt el, hogy Önöket az 1989-ben alapított Etnikai Viszonyok Fóruma nevében – egyik alapítójaként – üdvözölhetem.

Mint tudják, az Etnikai Viszonyok Fóruma a Teleki Pál grófnak a jugoszláv–magyar, illetve a szerb–magyar kapcsolatok fejlődésében betöltött szerepére vonatkozó kerekasztal-értekezlet egyik szervezője. Azt mondom, hogy jugoszláv–magyar, illetve magyar–szerb kapcsolatok, hisz mindannyian tudjuk, hogy Jugoszlávia 1918-ban jött létre, a szerb–magyar, illetve a magyar–szerb kapcsolatok viszont jóval korábbi keletűek. Hogy ne mondjam állandóan azt, hogy jugoszláv, illetve szerb, engedtessek meg nekem, hogy amikor jugoszlávot mondok, az mindig magában foglalja a szerbet is, így rövidebb.

Bizonyára tudják, hogy a jugoszláv–magyar kapcsolatok a történelmi körülményektől függően alakultak, voltak szép és kevésbé szép korszakai. Az, hogy szép vagy kevésbé szép korszak, az ellentétek vagy a barátság, együttműködés időszaka jött-e, mindig is Jugoszlávia és Magyarország, illetve a jugoszláv népek és a magyar nép gazdasági, kulturális és politikai elitjétől függött. A jugoszláv–magyar kapcsolatok alakulásában a legdöntőbb szerepet talán a politikai elit vezető képviselői játszották. Azok közül, akik a jugoszláv–magyar kapcsolatok hosszú története során kiemelkedő szerepet játszottak, mindenképpen kitűnik gróf Teleki Pál professzor. Nem sokat beszélnék Teleki gróf személyiségéről és életművéről, hiszen körünkben tartózkodnak e téma jeles ismerői Magyarországról is, de Szerbiából, illetve Jugoszláviából is. Csak egy mondatban mondanám el, hogy jelentős történelmi személyiségről, tehetséges, pragmatikus és egy kissé ellentmondásos politikusról van szó. Konzervatív is volt, antiszemita is, egyesek szerint a határrevízió szószólója, ugyanakkor viszont szavatartó ember is, aki adott szava, tisztességtudata, a szomszédos nép integritásának és barátságának tiszteletben tartása miatt önként vállalta a halált.

A Fórum szívesen vállalta ennek a kerekasztal-értekezletnek a megszervezését, mert hozzá kell járulnia Teleki gróf életének és művének átfogó elemzéséhez. Ezt az értekezletet csak bevezetőnek szánjuk, utána szeretnénk más tanácskozásokat is szervezni a jugoszláv–magyar kapcsolatok kiemelkedő személyiségeiről, különösen azokról, akik pozitív irányba mozdították ezeket a kapcsolatokat. Egyik ötletünk az, hogy a kiemelkedő személyiségeknek szentelt következő beszélgetés Bibó Istvánnal foglalkozhatna. Nekem személy szerint azonnal a közép-európai nemzeti vezetőkről írt nagyszerű tanulmánya jut

eszembe, melyet újra és újra kellene olvasni, tanulmányozni, akár a tankönyvekben idézni.

Szerintem történelmünket nem választjuk. Csak igaz valójában és teljes összetettségében tanulmányozhatjuk. Viszont tanúi vagyunk annak, hogy a történelemből lehet válogatni – válogatunk is, és ebben különbözünk egymástól. Egyesek ugyanis csak azt választják, ami csúnya, rossz volt kapcsolatainkban, azaz az ellentéteket, konfliktusokat stb. De vannak olyanok is (és mi ezt az irányvonalat szeretnénk támogatni), akik azt kutatják, ami jó volt, pozitív volt, ami népeink barátságát szolgálta.

Tanulmányoztam a nacionalizmust, és tudom, hogy a szélsőséges nacionalisták a más nemzet iránti gyűlölet hangján szólva abból az állításból indulnak ki, hogy a történelem tele van gonoszszággal. Az ilyenek a történelemben azt keresik, ami két nép kapcsolatában a legcsúnyább volt, azt kutatják, ami elválasztott bennünket, nem pedig azt, ami barátságot és együttműködést szülve összekötött. Ezért döntöttünk úgy, hogy a jugoszláv–magyar kapcsolatok távolabbi és közelebbi történetéből olyan személyiségekkel és eseményekkel fogunk foglalkozni, akik, illetve amelyek a jugoszláv–magyar jószomszédi viszonyok, barátság és együttműködés fontosságát tartották szem előtt. Ezért hívtunk erre az összefüvetelre mind Jugoszláviából, mind Magyarországról olyanokat, akik jól ismerik Teleki grófot, az embert, tudóst és politikusot, hogy hozzájárulhassanak nemcsak e jelentős történelmi személyiség minél objektívabb képének a megrajzolásához, de ahhoz is, hogy felfedjük: milyen szerepet játszott a jugoszláv–magyar barátság és jószomszédi viszonyok fontosságának és annak a tudatosításában, hogy milyen jelentősek ezek a kapcsolatok Jugoszlávia és Magyarország nemzeti és államérdekeinek, a jugoszláviai magyar és a magyarországi szerb kisebbség helyzetének a valóra váltása szempontjából.

A jugoszláv–magyar kapcsolatokban tapasztalt pozitív példák megvilágítása és a nyilvánosság elé tárása nem öncélú. Hozzá kellene járulnia a demokratikus Magyarország és a demokratikus Szerbia, illetve Jugoszlávia által annak érdekében tett erőfeszítésekhez, hogy a kölcsönös megértés, bizalom és a mindkét fél érdekében álló baráti együttműködés légköre alakuljon ki. Mint ismeretes, Magyarország az Európai Unió kapuja előtt áll, a demokratikus Szerbia és Jugoszlávia vezetősége pedig elsődleges politikai céljául tűzte ki az Európai Unióba való belépést. Tehát közös ügyünk ez. Közös a céljaink, közösen kell megvalósításukon dolgoznunk. Az Európával való együttműködés nehezen képzelhető el, ha előbb nem jön létre a szomszédok együttműködése. Ezek szerint a Balkánon és Délkelet-Európában való együttműködés, a közvetlen szomszédok együttműködése a modern Európai Unióba való közös belépés feltétele. Vajdaság ilyen szempontból nagyon sokat tehet, és tesz is. Ismeretes, hogy van már szegedi folyamat, van eurorégió. Ezek szerint a soknemzetiségű, multikulturális, autonóm Vajdaság a maga 22 nemzetével, történelmével, kultúrájával, földrajzi fekvésével, stabil interetnikai viszonyai-val, gazdasági fejlettségi szintjével – véleményem szerint – Jugoszlávia és Szerbia aranykapcsa Európával. Vajdaság az interetnikai viszonyokat és a nemzeti közösségek helyzetét már a nemzeti közösségek, illetve kisebbségek védelmére kidolgozott európai szabványok szem előtt tartásával építi. A többi között ezért is vagyunk ma itt Újvidéken, Vajdaságban.

Munkájukhoz sok sikert kívánok. Köszönöm.

Dr. Živko SURČULIJA